

Taskforce Voedselvertrouwen

*Resultaten actieplan: Voedselvertrouwen is verantwoordelijkheid nemen
31 maart 2015*

Het bedrijfsleven en de overheid hebben in de Taskforce, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid en op hun eigen werkterrein, gewerkt aan versterking van de borging van voedselveiligheid en voedselintegriteit. Omdat de voedselketen een internationaal netwerk is, en enkele maatregelen meer effect hebben in internationaal verband, is ook aansluiting gezocht bij internationale ontwikkelingen. Hieronder volgen de resultaten van de zeventien acties, uitgewerkt langs de zes hoofdthema's¹. Hieronder een nadere toelichting van de resultaten.

Resultaten per thema en acties

Thema 1: Voedselintegriteit als onderdeel van inkoopvoorwaarden

(invulling actie 1)

Vanwege het internationale karakter van de handel is voor de aanscherping van de inkoopvoorwaarden aansluiting gezocht bij internationale overkoepelende systemen, zoals het Global Food Safety Initiative (GFSI). Het GFSI stelt eisen waar deelnemende kwaliteitssystemen zoals FSSC 22000, BRC Global Standards en International Food Standard (IFS), aan moeten voldoen. Er wordt in dat kader een zogenoemde fraudemodule ontwikkeld. De WUR, het Rikilt en het Nederlandse bedrijfsleven zijn betrokken bij het opstellen van deze module.

Levensmiddelenbedrijven zullen met deze module via hun kwaliteitssystemen aan toeleveranciers voorwaarden stellen voor de borging van de voedselintegriteit en traceerbaarheid.

Deze module wordt aan het einde van 2015 opgenomen in de relevante internationale kwaliteitssystemen.

Thema 2 en 3: Verbetering van kwaliteitssystemen en publicatie van een lijst van kwaliteitssystemen die voldoen aan de vastgestelde criteria voor voedselveiligheid en -integriteit.

(invulling actie 2, 3, 4, 5 en 6)

De Taskforce heeft criteria vastgesteld voor kwaliteitssystemen om de borging van voedselveiligheid en voedselintegriteit in de keten te verbeteren. Deze criteria² bevatten onder andere nieuwe eisen voor het borgen van voedselintegriteit, opleidingseisen voor auditoren, onaangekondigde audits en inspecties, informatie-uitwisseling en (private) sanctiemechanismen.

De website voor de kwaliteitssystemen die aan deze criteria voldoen, de zogenoemde 'witte lijst', is in de lucht: www.ketenborging.nl.

Deze website biedt ondernemers de gelegenheid te controleren of hun zakenrelaties op het voor hen belangrijke bedrijfsproces gecertificeerd zijn door een kwaliteitsschema dat voldoet aan de genoemde criteria, om daar hun handelen met deze zakenrelatie op af te stemmen.

Gepubliceerde kwaliteitssystemen zijn beoordeeld door de NVWA en voldoen aan de criteria. De NVWA 'accepteert' kwaliteitssystemen die voldoen aan de criteria om er in haar toezicht op bedrijven rekening mee te kunnen houden. Dit kan betekenen dat een bedrijf dat deelneemt aan een dergelijk kwaliteitssysteem een aangepast toezichtregime krijgt.

Op dit moment hebben achttien kwaliteitssystemen zich gemeld bij de NVWA. Binnen de NVWA is een Centraal Team Kwaliteitssystemen ingericht dat de beoordeling en 'acceptatie' van de kwaliteitssystemen uitvoert. De beoordeling dient zorgvuldig te worden uitgevoerd en kost daarom tijd.

¹ TK 26991, nr. 423, 4 juli 2014

² Bijlage bij TK 26991 nr. 423, 4 juli 2014

Om aan de criteria te kunnen voldoen zullen de meeste schemabeheerders (eigenaren van de kwaliteitssystemen) aanpassingen moeten doen aan hun systemen en aan de toetsing door de Certificerende Instellingen.

Op de website www.ketenborging.nl zijn de eerste in behandeling genomen kwaliteitssystemen gepubliceerd. 'In behandeling nemen' betekent dat zij op papier voldoen of op redelijke termijn zullen gaan voldoen. De werking in de praktijk kan dan worden getoetst. De verwachting is dat de meeste schemabeheerders de aanpassingen in hun systemen niet eerder dan eind 2015 zullen hebben doorgevoerd en dat deze systemen in januari 2016 'geaccepteerd' kunnen worden.

De NVWA initieert naar behoefte maar tenminste één keer per jaar een overleg met de relevante partijen ten behoeve van de evaluatie van de werkzaamheid en actualisatie van de criteria. De NVWA zal de werking van de kwaliteitssystemen en de ontwikkeling van het aantal gecertificeerde bedrijven volgen.

Thema 4: Verbetering van informatie uitwisseling tussen bedrijven en overheid, en uitwisseling van informatie en kennis tussen kwaliteitssystemen

(invulling actie 9, 10, 11, 12 en 16)

In de criteria is opgenomen dat deelnemers aan deze kwaliteitssystemen toestemming geven voor de uitwisseling van informatie over deelnemende bedrijven tussen de schemabeheerder en de toezichthouder. Hierdoor kan door schemabeheerders relevante informatie worden gedeeld zonder dat toestemming gevraagd moet worden aan het deelnemende bedrijf.

Bij incidenten en crises zal, sneller dan nu het geval is, informatie tussen de overheid en het bedrijfsleven kunnen worden uitgewisseld. Onder bepaalde voorwaarden kunnen intermediaire private organisaties zoals brancheorganisaties worden betrokken bij het beheersen van een incident of crisis. De NVWA werkt deze voorwaarden uit in een beslismodel dat zij kan hanteren bij ieder voorkomend incident of crisis. Dit model is dit voorjaar gereed.

De NVWA heeft haar handboek Crisis- en Incidentbeheersing aangepast. Relevante sectoren zullen bij een incident eerder en nadrukkelijker betrokken worden in de responsorganisatie. In mei vorig jaar is een crisisoefening uitgevoerd, waarbij met name de communicatie bij een incident, tussen de relevante partijen van de overheid en het bedrijfsleven, geoefend werd. Dergelijke oefeningen zullen periodiek worden herhaald.

Tenslotte heeft de NVWA de presentatie van het meldpunt voor consumenten en bedrijven³ op de website verbeterd, zodat deze beter zichtbaar en herkenbaar is. Alle signalen over onveilig voedsel of anderszins klachten over voedsel en producten kunnen via dit meldpunt worden gemeld. De NVWA beoordeelt elk signaal en neemt hierop gepaste actie. Diverse sectorpartijen hebben via nieuwsberichten en verwijzingen op hun websites meer bekendheid gegeven aan dit meldpunt van de NVWA.

Thema 5: Communicatie naar de consument

(invulling actie 15)

De Taskforce heeft de supermarkten actief aangespoord om de informatie van het Voedingscentrum te ondersteunen door in hun eigen uitingen aandacht te besteden aan voedselveiligheid. Dit in aansluiting op de publiekscampagne 'Ziekmakers zie je niet' van november 2014 van het Voedingscentrum om het belang van het veilig omgaan met voedsel in de keuken opnieuw onder de aandacht te brengen.

³ <http://www.nvwa.nl/organisatie/contact/melden-en-vragen-voor-burgers-consumenten> en <http://www.nvwa.nl/onderwerpen/regels-voor-ondernemers-eten-en-drinken/dossier/melden-en-traceren>

Het Voedingscentrum heeft op haar website nieuwe informatie geplaatst hoe het etiket gebruikt kan worden bij het maken van voedselkeuzes. Deze informatie is in lijn gebracht met de nieuwe Verordening voor voedselinformatie aan consumenten ((EU) 1169/2011), die sinds 14 december 2014 van kracht is. De informatie is ook beschikbaar gesteld aan supermarkten om te gebruiken in hun tijdschriften en andere uitingsvormen.

De supermarkten worden aangespoord ook in de toekomst zoveel mogelijk de objectieve en heldere informatie van het Voedingscentrum over deze onderwerpen te benutten.

Thema 6: Toezicht en handhaving van overheidswege, en private sancties, inclusief het toepassen van de privaatrechtelijke aansprakelijkheid
(invulling actie 7, 8, 13 en 14)

Om op basis van de Wet dieren hogere boetes op te kunnen leggen, wordt aan het 'Besluit Handhaving en overige zaken Wet dieren' een artikel toegevoegd. Indien toepassing van de vijf bestaande boetecategorieën niet leidt tot een passende sanctie, kan een boete opgelegd worden tot ten hoogste het in de wet bepaalde boetemaximum (op dit moment is dat € 81.000,- voor natuurlijke personen, € 810.000,- voor rechtspersonen of 10% van de netto jaaromzet indien dat meer is)⁴. Voor wat betreft de sancties op basis van de Warenwet staat een voorstel tot wijziging van de Warenwet in de Tweede Kamer geagendeerd. Het betreft hier onder andere de behandeling van de verhoging van het boeteplafond (van € 4.500,- naar € 81.000,-). Zodra de Warenwet is aangepast op het punt van het boeteplafond, wordt de boetesystematiek in de Warenwet aangepast en wordt aanvullend op de bestaande boetecategorieën, de omzetgerelateerde boete geïntroduceerd.

De NVWA maakt bij het verlenen van erkenningen en registraties op grond van artikel 6 van Verordening (EG) 852/2004 en op grond van Verordening (EG) 853/2004 al gebruik van alle informatie die de wetgeving toelaat. De mogelijkheid om een antecedentenonderzoek onderdeel te laten uitmaken van de voorwaarden voor een erkenning wordt door de ministeries van EZ en VWS ingebracht bij de Europese Commissie.

De NVWA werkt in de uitwerking van haar Plan van Aanpak aan versterking van het risicogerichte toezicht en de effectiviteit van de handhaving en opsporing. U wordt separaat over de voortgang van het Plan van Aanpak geïnformeerd.

De privaatrechtelijke aansprakelijkheid moet door ondernemers onderling worden ingevuld en uitgevoerd. De wettelijke mogelijkheden zijn daarvoor beschikbaar. In contracten en inkoopvoorwaarden kunnen leveranciers en klanten al met elkaar afspraken maken over aansprakelijkheid. Ondernemers zijn verantwoordelijk voor de veiligheid en integriteit van hun producten. Dit betekent dat zakenrelaties elkaar moeten aanspreken op onwenselijke activiteiten, onjuiste (illegale) en/of onveilige producten, en elkaar daadwerkelijk aansprakelijk stellen voor geleden schade.

Overig

De Taskforce is verder aanjager geweest van enkele private initiatieven, zoals:

- het door het CBL gepresenteerde zes stappenplan⁵ om de productintegriteit beter te borgen,
- het door VION⁶ op haar website publiceren van alle resultaten van de inspecties en audits uitgevoerd door de NVWA en door private certificerende instanties,

⁴ TK 31389, nr. 147, 18 november 2014

⁵ <http://www.cbl.nl/activiteiten/consumentenzaken-en-kwaliteit/voedselvertrouwen/6-stappenplan-voedselvertrouwen/>

⁶ <http://www.vionfood.nl/nl/kwaliteit/auditrapporten/>

- de afspraken tussen de veevoedersector (de nieuw ingestelde organisatie Securefeed) en de zuivelsector over aansluiting van kwaliteitssystemen en aansprakelijkheid, met aangescherpte kwaliteitseisen voor diervoeders, en
- de door het bedrijfsleven op te stellen gedragscode.